

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ТАВРІЙСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ В.І. ВЕРНАДСЬКОГО**

Журнал заснований у 1918 році

**ВЧЕНІ ЗАПИСКИ
ТАВРІЙСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
ІМЕНІ В.І. ВЕРНАДСЬКОГО**

Серія: Економіка і управління

Том 30 (69). № 5, 2019

Частина 2

Видавничий дім
«Гельветика»
2019

Головний редактор:

Горник Володимир Гнатович – доктор наук з державного управління, доцент, директор Навчально-наукового інституту управління, економіки та природокористування Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського.

Члени редакційної колегії:

Ладонько Людмила Степанівна – доктор економічних наук, доцент, доцент кафедри фінансів і оподаткування Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського.

Дармограй Володимир Іванович – доктор економічних наук, професор, професор кафедри економіки, підприємництва та природничих наук Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського.

Безус Павло Іванович – кандидат економічних наук, доцент, в.о завідувача кафедри менеджменту та міжнародних економічних відносин Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського.

Корнєєв Володимир Вікторович – доктор економічних наук, професор, професор кафедри фінансів і оподаткування Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського.

Шпачук Віталій Васильович – доктор наук з державного управління, доцент, професор кафедри публічного управління та адміністрування Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського.

Петровська Ірина Олегівна – кандидат економічних наук, доцент, завідувач кафедри економіки, підприємництва та природничих наук Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського.

Кураташвілі Альфред Анзорович – доктор економічних наук та доктор юридичних наук, професор, Міжнародна Академія соціально-економічних наук (м. Тбілісі, Грузія), Президент; Дійсний член Нью-Йоркської Академії наук і Академік Академії політичних наук США.

Каменська Тетяна Олександрівна – доктор економічних наук, доцент, Голова Аудиторської палати України.

Редько Олександр Юрійович – доктор економічних наук, професор, перший проректор з науково-педагогічної роботи та академік Національної академії статистики, обліку та аудиту

Хлобистов Євген Володимирович – доктор економічних наук, професор, директор Науково-педагогічного інституту Вищої школи економіки та гуманітаристики, м. Бельсько-Бяла (Польща).

**Рекомендовано до друку та поширення через мережу Internet
Вченою радою Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського
(протокол № 3 від 6.11.2019 року)**

Науковий журнал «Вчені записки ТНУ імені В.І. Вернадського. Серія: Економіка і управління» зареєстровано Міністерством юстиції України (Свідоцтво про державну реєстрацію друкованого ЗМІ серія КВ № 15716-4187Р від 28.09.2009 року)

Видання входить до «Переліку друкованих фахових видань, в яких можуть публікуватися результати дисертаційних робіт на здобуття наукових ступенів доктора і кандидата наук» на підставі Наказу МОН України від 28 грудня 2017 № 1714 (Додаток 7)

Журнал включено до міжнародної наукометричної бази Index Copernicus International (Республіка Польща)

ЗМІСТ

1. ЕКОНОМІКА ТА УПРАВЛІННЯ НАЦІОНАЛЬНИМ ГОСПОДАРСТВОМ

Брятко А.А. ДИНАМІКА НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ У 2006–2018 РОКАХ.....	1
Вараксіна О.В. ДОСЛІДЖЕННЯ СТАНУ РОЗВИТКУ АГРАРНОГО СЕКТОРУ ЯК ВАЖЛИВОГО В СТРАТЕГІЧНОМУ ПЛАНІ СЕКТОРУ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ.....	8
Засанська С.В. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ РЕСУРСНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СІМЕЙНИХ ДОМОГОСПОДАРСТВ.....	12
Лопатін А.О. ЕКОНОМІЧНІ ТА ФІНАНСОВІ АСПЕКТИ ЗАПОБІГАННЯ АВАРІЙНИМ СИТУАЦІЯМ ПІД ЧАС ПЕРЕВЕЗЕННЯ НЕБЕЗПЕЧНИХ ВАНТАЖІВ АВТОМОБІЛЬНИМ ТРАНСПОРТОМ ЗА ВИКОРИСТАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ.....	18
Печенюк А.П. МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ УПРАВЛІННЯ ВРАЖЕННЯМИ У СІЛЬСЬКОМУ ТУРИЗМІ	25

4. ЕКОНОМІКА ТА УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВАМИ

Дячков Д.В., Батура В.Ю., Сокирко І.А. ФОРМУВАННЯ ОРГАНІЗАЦІЙНО-ЕКОНОМІЧНОГО МЕХАНІЗМУ УПРАВЛІННЯ ЕКОНОМІЧНОЮ БЕЗПЕКОЮ ПІДПРИЄМСТВА.....	31
Ігнатєва М.І., Олійник Т.О. ХАРАКТЕРИСТИКА ОСНОВНИХ ДЖЕРЕЛ ФІНАНСУВАННЯ ОБОРОТНИХ КОШТІВ ПІДПРИЄМСТВ.....	37
Ільченко Н.Б., Кулік А.В. РОЗВИТОК ТРАНСПОРТНО-ЛОГІСТИЧНОЇ СИСТЕМИ В УКРАЇНІ.....	42
Kozubova Natalia, Satusheva Karina INTERNATIONAL HOTEL BUSINESS: PROBLEMS AND PROSPECTS FOR DEVELOPMENT.....	51
Костриченко В.М., Ковальчук В.О. ОЦІНЮВАННЯ АНТИКРИЗОВОЇ СТІЙКОСТІ ПІДПРИЄМСТВА: МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ.....	57
Лизанець А.Г., Юрик М.М. РОЛЬ І МІСЦЕ АУТСОРСИНГУ В ОРГАНІЗАЦІЇ ДІЯЛЬНОСТІ БАНКІВ.....	63
Сівко Б.І., Сментина Н.В. ІННОВАЦІЙНІ ПІДХОДИ ДО УПРАВЛІННЯ РЕСУРСАМИ МУНІЦИПАЛЬНОГО ПІДПРИЄМСТВА.....	69
Соболєва Г.Г. ЕКОНОМІКО-АНАЛІТИЧНА РОБОТА В УПРАВЛІННІ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОЮ БЕЗПЕКОЮ ПІДПРИЄМСТВА.....	74
Хаврук В.О. МЕТОДИКА РОЗРАХУНКУ ЕКОНОМІЧНОГО ЕФЕКТУ ВІД УПРОВАДЖЕННЯ ТА ВДОСКОНАЛЕННЯ АВТОМАТИЗОВАНОЇ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ЗАПАСАМИ АВТОМОБІЛЬНИХ КОМПОНЕНТІВ В СТО.....	78
Шпатакова О.Л. ДОСЛІДЖЕННЯ НЕГАТИВНОГО ВПЛИВУ БУДІВЕЛЬНОГО ПІДПРИЄМСТВА НА НАВКОЛИШНЄ ПРИРОДНЕ СЕРЕДОВИЩЕ.....	85
Яковенко О.І. ДОСЛІДЖЕННЯ ДЕЯКИХ АСПЕКТІВ ЗМІСТУ ДЕФІНІЦІЇ «СТРАТЕГІЯ» ТА ОСОБЛИВОСТЕЙ ЇХ ЗАСТОСУВАННЯ ВІТЧИЗНЯНИМИ ПІДПРИЄМСТВАМИ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ.....	91

3. ЕКОНОМІКА ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ ТА ОХОРОНИ НАВКОЛИШНЬОГО СЕРЕДОВИЩА

Самусевич Я.В., Теницька І.А.

ДОСЛІДЖЕННЯ ФІСКАЛЬНИХ ТА РЕГУЛЯТИВНИХ ЕФЕКТІВ
ДІЇ ЕКОЛОГІЧНИХ ПОДАТКІВ.....97

4. ДЕМОГРАФІЯ, ЕКОНОМІКА ПРАЦІ, СОЦІАЛЬНА ЕКОНОМІКА І ПОЛІТИКА

Винничук Р.О.

СТАН ТА ТЕНДЕНЦІЇ МІГРАЦІЇ ВИСОКОКВАЛІФІКОВАНИХ УКРАЇНСЬКИХ КАДРІВ....103

5. ГРОШІ, ФІНАНСИ І КРЕДИТ

Князькова В.Я., Башинська М.І., Буруков В.В.

СУТНІСТЬ ПОДАТКОВОГО АДМІНІСТРУВАННЯ ТА ЙОГО РОЛЬ
У ФОРМУВАННІ ДОХОДІВ МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ.....109

Лаврук В.В., Покотильська Н.В.

СТРАТЕГІЯ ДЕРЖАВНОЇ ФІНАНСОВОЇ ПІДТРИМКИ ТВАРИННИЦТВА.....114

Рулінська О.В., Зіньковська Д.В.

ОСОБЛИВОСТІ ЗАСТОСУВАННЯ АНАЛІТИЧНОГО ІНСТРУМЕНТАРІЮ
МАРКЕТИНГОВОГО АУДИТУ В СТРАХОВИХ КОМПАНІЯХ.....121

Ткачик Ф.П., Гуцул І.А.

МИТНИЙ КОНТРОЛЬ У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ.....126

6. БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК, АНАЛІЗ ТА АУДИТ

Машевська А.А.

НАПРЯМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ
ОБЛІКУ ОПЛАТИ ПРАЦІ НА ПІДПРИЄМСТВІ.....131

Томчук В.В., Платовський А.М.

КОМП'ЮТЕРИЗАЦІЯ ОБЛІКУ ТА АУДИТУ НЕМАТЕРІАЛЬНИХ АКТИВІВ
ІЗ ЗАСТОСУВАННЯМ ІТ-ТЕХНОЛОГІЙ.....138

7. МАТЕМАТИЧНІ МЕТОДИ, МОДЕЛІ ТА ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ В ЕКОНОМІЦІ

Запорожцев С.Ю., Змійвська І.В., Обоянська Л.А.

ДОСЛІДЖЕННЯ ВПЛИВУ ПОКАЗНИКІВ СТІЙКОСТІ
БІРЖОВИХ ТОРГОВИХ СТРАТЕГІЙ НА РЕЗУЛЬТАТИ ЇХНЬОЇ РОБОТИ.....144

Підвальна О.Г.

РЕКРЕАЦІЙНО-ТУРИСТИЧНІ КОМПЛЕКСИ
В СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОМУ РОЗВИТКУ КРАЇНИ ТА ЇЇ РЕГІОНІВ.....150

Радченко А.А.

ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ СИСТЕМИ КРЕДИТУВАННЯ
МАЛИХ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ
АГРОПРОМИСЛОВОГО КОМПЛЕКСУ РЕГІОНУ.....154

Стуглик Джоанна

ДОСЛІДЖЕННЯ ВПЛИВУ ПОКАЗНИКІВ СТІЙКОСТІ
БІРЖОВИХ ТОРГОВИХ СТРАТЕГІЙ НА РЕЗУЛЬТАТИ ЇХНЬОЇ РОБОТИ.....159

Бодрова Д.В.

ІНСТИТУЦІОНАЛЬНІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ ЦИФРОВОЇ ЕКОНОМІКИ В УКРАЇНІ.....163

Томчук В.В.

кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри обліку, аналізу і аудиту,
Донецький національний університет імені Василя Стуса

Платовський А.М.

студент,
Донецький національний університет імені Василя Стуса

Tomchuk Viktor, Platovsky Anton

Vasyl' Stus Donetsk National University

КОМП'ЮТЕРИЗАЦІЯ ОБЛІКУ ТА АУДИТУ НЕМАТЕРІАЛЬНИХ АКТИВІВ ІЗ ЗАСТОСУВАННЯМ ІТ-ТЕХНОЛОГІЙ

У статті розглянуто автоматизований облік як послідовний процес отримання, узагальнення та зберігання облікової інформації. Проаналізовано ринок програмних продуктів та виділено найбільш популярні серед них. Розглянуто автоматизацію обліку й аудиту нематеріальних активів із використанням системи «ІС: Підприємство». Обґрунтовано переваги застосування комп'ютерної техніки під час проведення обліку та аудиту нематеріальних активів. Удосконалення аудиторської роботи відповідно до вимог ринку певним чином залежить від комп'ютеризації облікових та аналітичних систем, автоматизованого видавання документів та їх збереження. Виділено найбільш популярні програмні продукти для проведення аудиту нематеріальних активів. Окреслено обліковий механізм в автоматизованому середовищі з формування інформаційної бази про наявність нематеріальних активів.

Ключові слова: облік, аудит, нематеріальні активи, автоматизований облік, електронні довідники, документ.

Постановка проблеми. Вектор розвитку сучасних економічних відносин, вибраний Україною, вимагає адаптації існуючої системи бухгалтерського обліку відповідно до міжнародних стандартів, мета якої – оперативне задоволення потреб менеджменту, інвесторів, кредиторів та підготовку інформативної бухгалтерської фінансової звітності для прийняття ефективних управлінських рішень. Будь-яке управлінське рішення ґрунтується на інформації, тому жодна система управління не може без неї функціонувати. Формування ефективної інформаційної системи підприємства ґрунтується на використанні технічних засобів автоматизованої обробки текстової і цифрової інформації про активи підприємства, тому у сучасному економічному середовищі (якому притаманні нестабільність, турбулентність, динамічність і, як наслідок, кризовість), з одного боку, і зростаючий ступень інформатизації суспільства, рівнів комунікацій у всіх сферах економіки – з іншого, набуває все більшої значущості в системі управління підприємством саме управління необоротними активами як інструменту інноваційного розвитку компанії.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженню проблем автоматизації бухгалтерського обліку й аудиту нематеріальних активів приділяється велика увага з боку науковців-економістів: М.Т. Білухи, Ф.Ф. Бутинця, С.Ф. Голова, А.П. Грінько,

М.Я. Дем'яненко, С.В. Івахненко, О.В. Клименка, Г.Г. Кірейцева, Н.М. Ткаченко та багатьох інших. У працях вітчизняних учених-економістів досліджувалися організаційні та методичні питання. Однак із розвитком інформаційних систем та технологій, удосконаленням наявних програмних продуктів, появою нових проблема автоматизації бухгалтерського обліку й аудиту нематеріальних активів не втрачає своєї актуальності та потребує подальшого дослідження.

Формулювання цілей статті. Мета статті – вивчити особливості обліку та аудиту нематеріальних активів під час застосування ІТ-технологій та дослідити найбільш популярні програмні продукти для їх обліку й аудиту.

Виклад основного матеріалу. Автоматизована форма бухгалтерського обліку реалізується за допомогою програмних алгоритмів, які формують як вигляд реєстрів, так і послідовність облікових записів. Отже, особливістю комп'ютерних форм бухгалтерського обліку є те, що вони не існують без конкретної комп'ютерної програми [1].

Однією з переваг застосування автоматизованої форми обліку є налаштування програмного продукту під вимоги та потреби конкретного підприємства. Так, у процесі здійснення діяльності встановлюється не лише можливість доступу того чи іншого корис-

тувача до програми, а й сфера його функціональних можливостей. Автоматизований облік як послідовний процес отримання, узагальнення та зберігання облікової інформації можна представити таким алгоритмом (рис. 1).

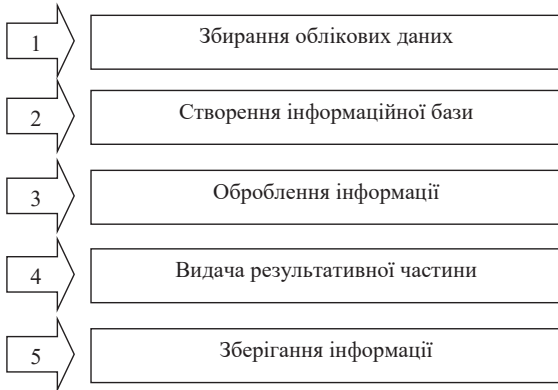

Рис. 1. Алгоритм формування електронної інформаційної бази бухгалтерського обліку

Хронологія та систематизація облікових записів у відповідних регістрах, журналах та сукупність вимог, які висуваються до них у частині задоволення потреб управління щодо надання необхідної облікової інформації, визначають форму автоматизованого обліку та відповідність програмного продукту [2].

Комп'ютеризацію облікового процесу можна поділити на три етапи [3]:

1. Початковий етап – передбачає збір та реєстрацію первинних даних для подальшого їх опрацювання. Для цього передбачено і створено АРМ у кожному структурному підрозділі підприємства, не тільки в бухгалтерії, а й на складі, у цеху. Для економії часу, крім комп'ютерів, використовуються також планшети, сканери, касові апарати та ін.

2. Поточний етап включає формування журналу господарських операцій, синтетичних та аналітичних рахунків, довідників аналітичних об'єктів тощо.

3. На підсумковому етапі відбувається отримання результатів за запитом користувача у формі реєстрів синтетичного обліку, аналітичних таблиць, довідок із бухгалтерських рахунків за звітний період.

Отже, комп'ютеризація бухгалтерського обліку суттєво змінює організацію облікового процесу завдяки використанню електронних носіїв первинної інформації, створенню електронних первинних документів і автоматичному складанню первинних документів.

Можливості бухгалтерських програм можуть слугувати критерієм для якісних оцінок і вибору для застосування підприємствами. До цих критеріїв потрібно віднести можливість програмного забезпечення – інформаційної бази:

– вести синтетичний та аналітичний облік активів, капіталу, зобов'язань з елементами управлінського обліку;

– формувати фінансову, податкову, статистичну звітність;

– надавати іншу довідкову інформацію для потреб ведення господарської діяльності;

– на базі цих можливостей проводити автоматизований аналіз-прогноз і контроль над діяльністю підприємства. Крім того, програмне забезпечення повинне задовольняти відповідні технічні, комерційні й ергономічні потреби.

Нині будь-яка облікова система – не просто інструмент формування звітності. Це джерело інформації, аналіз якої дає змогу керівнику підприємства відстежувати тенденції і приймати обґрунтовані управлінські рішення. Тому коло користувачів облікової системи з часом розширюється [4].

Розвиток інформаційних технологій, а головне – формування необхідної законодавчої і нормативної бази створили передумови для переходу до наступної стадії розвитку форм обліку, а саме електронної форми обліку [5]. Вітчизняний ринок програмних продуктів пропонує сьогодні десятки пакетів програм для комп'ютеризації бухгалтерського обліку. Слід зазначити, що комп'ютерні програми суттєво спрощують ведення бухгалтерського обліку і складання звітності. Разом із тим деякі програми є дуже дорогими і складними в користуванні, потребують додаткових витрат на сервісне обслуговування висококваліфікованими програмістами. Актуальним залишається питання, яка з програм, запропонованих на ринку, є найбільш потужною, універсальною і здатною забезпечити весь процес обліку підприємств. Вітчизняний ринок сьогодні пропонує програмні продукти для малого, середнього і великого бізнесу. Втім, якщо програмний продукт для малого бізнесу розв'язує переважно облікові завдання й автоматизує бухгалтерський облік, то для середніх і великих підприємств програмний продукт має передбачити забезпечення процесу управління підприємством, чіткий розподіл функцій та обов'язків, а також контроль і консолідацію інформації, орієнтацію на паралельну роботу великої кількості працівників (рис. 2) [3].

Ринок інформаційних систем репрезентований великою кількістю бухгалтерських програм. Кожне підприємство вибирає певний програмний продукт відповідно до власної структури та особливостей господарської діяльності.

Для того щоб не помилитися у виборі програми, необхідно зробити порівняльний аналіз тих, які є на ринку [4].

Інформаційні системи «ІС: Підприємство» та «ІС: Бухгалтерія» – це універсальні програми масового призначення для автоматизації бухгалтерського обліку, які мають певні характерні риси і можуть використовуватися на підприємствах різних напрямів діяльності й форм власності.

Програмний продукт «MASTER: Бухгалтерія» призначений для ведення бухгалтерського та податкового обліку на підприємствах малого та середнього біз-

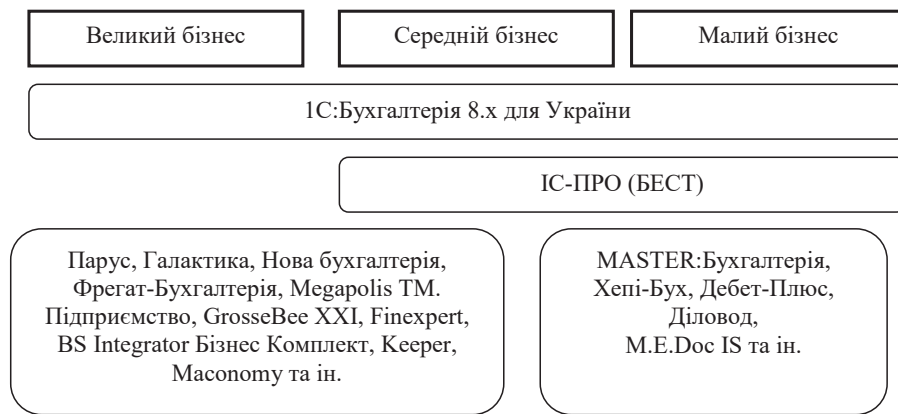

Рис. 2. Програмні продукти, які використовують вітчизняні підприємства різних організаційно-правових форм господарювання

Рис. 3. Автоматизація операцій з обліку й аудиту нематеріальних активів у підсистемі управління необоротними активами

несу, відповідає вимогам чинного законодавства України та повністю адаптований до українського ринку. Він доступний у хмарному та стаціонарному рішеннях і складається з функціональних модулів, що охоплюють усі ділянки бухгалтерського та податкового обліку: «Банк і каса», «Продажі», «Покупки», «Склад», «Виробництво», «ОЗ і НМА», «Податковий облік», «Зарплата», «Кадри», «Операції», «Звіти», та базових модулів «Довідники» та «Адміністрування» [6].

Система «Нова бухгалтерія» – це мережевий комплекс бухгалтерських програм, що підтримує звичний для бухгалтера стиль і темп роботи відповідно до нових бухгалтерських, податкових і фінансових стандартів. Можливості системи такі: обмін інформацією із системою електронних платежів «Клієнт-Банк»; одержання інформації на рівні проведення у баланс підприємства із зовнішніх систем із формуванням вихідних форм у вигляді RTF-файлів; розмежування прав доступу до інформації й адміністрування користувачів; виведення необхідної інформації у вигляді таблиць Microsoft Excel. Комплекс має простий інтерфейс із можливістю налаштування кожним користувачем «під себе» панелі інструментів (найбільше часто застосовувані режими). Основною перевагою є можливість візуалізації результатів бухгалтерської діяльності [7].

Автоматизована система управління підприємством «ДЕБЕТ Плюс» надає великі можливості для ведення бухгалтерського, оперативного і податкового обліку

на виробничих та переробних підприємствах різних галузей промисловості України. Система «ДЕБЕТ Плюс» розроблялася в Україні, тому вона максимально пристосована для роботи підприємств в умовах постійної зміни законодавчого поля. Використання такої інтегрованої системи підвищує оперативність, точність і якість одержуваної інформації, а також зменшує сукупні витрати на впровадження та підтримку в актуальному стані систем обліку й оперативного управління підприємством. Інформація в програмі зберігається у вигляді документів. Усю інформацію можна умовно поділити на первинну (первинні документи, початкові залишки, проведення та довідники), розрахункову (вихідні документи) і керуючу (параметри системи). Функціональне ядро системи розроблене з використанням сучасних Інтернет-технологій. Воно може бути розширене засобами стандартних мов програмування (HTML, JavaScript, VBScript, Java тощо).

Система управління підприємством «ДЕБЕТ Плюс» має модульну структуру, що дає можливість замовнику підібрати оптимальний комплект поставки з функціональністю, що відповідає потребам підприємства [8].

Програма «BS Integrator Бізнес Комплект» призначена не тільки для автоматизації обліку, сучасних технологій програмування, а й для управління підприємством. Як правило, цю програму створено для використання в середніх і великих підприємствах. Крім розв'язання облікових завдань, вона дає змогу автоматизувати процеси планування і бюджетування, підвищити ефективність збуту і логістики, оперативно управляти виробництвом.

Не менш відомий програмний продукт KEEPER забезпечує якісний управлінський облік для середніх і великих організацій, що функціонують у сферах промислового та сільськогосподарського виробництва, торгівлі і побуту, сфери послуг, державного управління і бюджету [3].

Облік і аудит операцій із нематеріальними активами мають певні особливості. Вони реалізуються на основі відповідної облікової інформації та за допомогою численних облікових механізмів.

Автоматизація відповідних облікових ділянок дасть змогу автоматизувати відповідні операції (рис. 3).

Розглянемо автоматизацію обліку й аудиту нематеріальних активів із використанням системи «1С: Підпри-

емство». Основним принципом обліку нематеріальних активів є використання спеціального документообігу підсистем. Інформація про необоротні активи зберігається в реєстрах відомостей. Облік циклу використання необоротних активів потрібно описувати за допомогою спеціальних документів.

Облік нематеріальних активів у конфігурації ведеться тільки за допомогою спеціалізованого документообігу й тільки пооб'єктно через підсистему основних засобів. Для відображення прийняття нематеріальних активів до управлінського та регламентованого обліку у програмі призначений документ «Прийняття до обліку НМА».

Під час прийняття до обліку об'єкта нематеріальних активів визначають первинну ціну і деякі допоміжні параметри:

- період корисного використання НМА;
- метод нарахування амортизації;
- метод відображення витрат за нарахованою амортизацією;
- рахунок обліку амортизації, яка була нарахована;
- матеріально відповідальна особа;
- підрозділ.

Прийняття нематеріальних активів означає, що формування вартості об'єкта завершено. Вартість, яка буде вказана в документі, списується з рахунку обліку інвестицій та з реєстра «Надходження НМА». Документ «Прийняття до обліку НМА» знаходиться в Розділі «Нематеріальні активи».

Отже, автоматизоване вирішення завдань із бухгалтерського обліку нематеріальних активів базується на створенні та веденні інформаційної бази про наявність нематеріальних активів, які формуються на основі інвентарної картотеки аналітичного обліку нематеріальних активів та реєстрів їх обліку.

Функція автоматизованого робочого місця бухгалтера нематеріальних активів на базі програмного продукту «1С: Підприємство 8.x» полягає у виконанні таких системних обліково-контрольних операцій:

- упорядкування бухгалтерського обліку за рахунок запровадження електронного документообігу;
- підвищення оперативності обліку шляхом забезпечення швидкого доступу до документів, можливості оперативно їх обробляти та надійно зберігати в електронних архівах (на сервері організації або в «хмарі», тобто на сервері спецоператора);
- облік і контроль об'єктів нематеріальних активів за місцями зберігання та класифікаційними групами;
- облік і контроль над правильністю та своєчасністю відображення руху основних засобів (надходження, вибуття, переміщення);
- облік амортизації основних засобів і контроль над правильністю її нарахування й відображення;
- облік переоцінки нематеріальних активів (дооцінка, уцінка).

Інтенсивний розвиток комп'ютерної техніки і технологій, використання прикладних бухгалтерських програм забезпечили значний позитивний вплив на

ефективність аудиту й удосконалення його методів. Комп'ютерна обробка бухгалтерських даних забезпечує автоматизоване збирання й обробку інформації, необхідної для оптимізації управління в різних сферах діяльності. Вдосконалення аудиторської роботи відповідно до вимог ринку певним чином залежить від комп'ютеризації облікових і аналітичних систем, автоматизованого видавання документів та їх збереження. Найбільш ефективним шляхом вирішення проблеми є чітка, своєчасна і достовірна методика перевірки будь-якого об'єкта бухгалтерського обліку [9].

Комп'ютерні інформаційні системи аудиту – це середовище комп'ютерних прикладних програм, тісно взаємопов'язаних між обліком, аудитом та управлінням, за умови використання комп'ютера будь-якого типу або розміру в процесі оброблення суб'єктом господарювання фінансової інформації, суттєвої для аудиторської перевірки, незалежно від того, використовується програмний продукт або комп'ютер останнім чи третьою стороною (аудитором).

Використання комп'ютерів впливає на організацію фінансового обліку, управлінського обліку, аудиту, а також на методику і техніку внутрішньогосподарського контролю на підприємстві. Відповідно, система електронної обробки даних може суттєво впливати на процедури, які використовують аудитори під час вивчення й оцінки системи обліку і внутрішнього контролю, а також на зміст, час проведення та обсяг аудиторських процедур. Таким чином, методика аудиту з використанням комп'ютерів – це сукупність аудиторських комп'ютерних програм, за допомогою яких відбувається вивчення й оцінка об'єктів дослідження. Під час проведення аудиту аудитор може використовувати комп'ютер як у процесі бухгалтерського обліку вручну, так і під час автоматизації обліку. Отже, у першому випадку аудитору необхідно вирішувати проблему наявності необхідного програмного забезпечення для аудиту бухгалтерських записів по всіх господарських операціях або підсумкових записах відповідних підсумкових документів (реєстрів). У другому випадку для аудиту економічного суб'єкта слід тільки застосувати відповідну програму відповідних інформаційних технологій.

Досвід показав, що під час проведення аудиту використовуються існуючі програми бухгалтерського обліку, юридичні бази даних, програми аналізу фінансово-господарської діяльності, деякі інші спеціалізовані програми. Таких широко розповсюджених програм декілька, а саме: «Грант», «Консультант Плюс», «Юрисконсульт», «Ліга: Закон». Ці програми виконують головну роль – дають змогу швидко відшукати і надають для перегляду та друку потрібний нормативний документ із бухгалтерського обліку, оподаткування різних видів діяльності, правового регулювання підприємництва тощо [9].

Аудитори також використовують електронні довідники різних ставок податків, банківських процентів,

курсів валют, допустимі норми витрат на рекламу, представницьких витрат, витрат на відрядження, розмірів мінімальної оплати праці, коефіцієнтів тарифної сітки та інших важливих свідчень. Такі довідники в юридичних базах відсутні, і необхідно переглянути багато документів, щоб відшукати одну-дві потрібні цифри, а в бухгалтерських програмах зазвичай подано тільки ті довідники, які використовуються в програмі напряму для бухгалтерського обліку. Необхідно відзначити, що сьогодні аудитори використовують не тільки програмні продукти, пов'язані безпосередньо з аудитом, а й найбільш зручні програми Microsoft Office і т. д. Усі ці показники характеризують рівень якості аудиторської програми та впливають на продуктивність та ефективність аудиторської перевірки. Для перевірки безпеки програм можуть використовуватися як загальні технології тестування і забезпечення якості, так і програми, які розроблені спеціально для цих напрямів.

Заслугує на увагу той факт, що зі зростанням кількості проведених аудиторських перевірок на базі використання прикладних програм витрати часу на

перевірку значно скорочуються, що є позитивним чинником в аудиторській діяльності аудиторських фірм.

Висновки. Таким чином, переваги застосування комп'ютерної техніки під час проведення обліку й аудиту нематеріальних активів полягають у: зменшенні обсягу даних, що оброблюються вручну; економії часу на виконання одноманітних прийомів порівняння фактичних даних з обліковими; зменшенні ризику появи арифметичних помилок, порушених під час відображення даних в облікових регістрах; перевірки тотожності чи взаємної ув'язки показників різних форм звітності в автоматичному порядку; компактному зберіганні і багаторазовому використанні даних бухгалтерського обліку.

Перспективою подальших досліджень є постійний моніторинг ринку автоматизованих програмних продуктів та впровадження ERP-систем, що забезпечить підвищення конкурентоспроможності та прибутковості, дасть змогу збільшити темпи розвитку підприємства шляхом залучення інвестицій та створити єдиний інформаційний простір, що в подальшому підвищить ефективність діяльності підприємства у цілому.

Список літератури:

1. Івахненко С.В. Інформаційні технології в організації бухгалтерського обліку : навчальний посібник ; 3-є вид., випр. і доп. Київ : Знання, 2006. 350 с.
2. Бурак І.О. Переваги автоматизованого обліку розрахунків на підприємствах торгівлі. *Економіка. Управління. Інновації*. 2015. № 1. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/eui_2015_1_8 (дата звернення: 20 вересня 2019 р.).
3. Кудря-Висоцька О.П., Москаленко О.В., Сулима О.М. Організація бухгалтерського обліку : навчальний посібник. Київ : УБС НБУ, 2015. 336 с.
4. Синявіна Ю.В. Аналіз українського ринку інформаційних систем бухгалтерського обліку. *Економічний аналіз*. 2015. Т. 21. № 2. С. 305–308.
5. Томчук В.В. Облік грошових потоків при застосуванні електронних форм обліку. *Збірник наукових праць Вінницького національного аграрного університету. Серія «Економічні науки»*. 2013. Т. 2. № 3(69). С. 190–197.
6. Офіційний сайт системи MASTER. URL : <https://masterbuh.com> (дата звернення: 22 вересня 2019 р.).
7. Офіційний сайт системи «Нова бухгалтерія». URL : <http://www.straf.kiev.ua>. (дата звернення: 24 вересня 2019 р.).
8. Офіційний сайт системи управління підприємством «Дебет Плюс». URL : <http://www.debet.kiev.ua> (дата звернення: 24 вересня 2019 р.).
9. Овчарик Р.Ю. Аудит на базі комп'ютерних програм: продуктивність, рентабельність та тенденції розвитку. *Інтернаука. Серія «Економічні науки»*. 2017. № 1. С. 68–72.

References:

1. Ivakhnenkov S. V. (2006) *Informatsiini tekhnologii v orhanizatsii bukhhalterskoho obliku* [Information technology in accounting organization]: *navchalnyi posibnyk*. Kyiv: Znannia. (in Ukrainian)
2. Burak I. O. (2015) *Perevahy avtomatyzovanoho obliku rozrakhunkiv na pidpriemstvakh torhivli* [Advantages of automated accounting of payments at trade enterprises]. *Ekonomika. Upravlinnia. Innovatsii*. no 1. Available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/eui_2015_1_8 (accessed 20 September 2019).
3. Kundria-Vysotska O. P. (2015) *Orhanizatsiia bukhhalterskoho obliku : navch. posibnyk* [Organization of accounting: training. manual]. Kyiv: UBS NBU. (in Ukrainian)
4. Syniavina Yu. V. (2015) *Analiz ukrainskoho rynku informatsiinykh system bukhhalterskoho obliku* [Analysis of the Ukrainian market of accounting information systems]. *Ekonomichniy analiz : zb. nauk. prats*, vol 21. no 2, pp. 305-308.
5. Tomchuk V. V. (2013) *Oblik hroshovykh potokiv pry zastosuvanni elektronnykh form obliku* [Accounting for cash flows when using electronic forms of accounting]. *Zbirnyk naukovykh prats Vinnytskoho natsionalnoho ahrarnoho universytetu. Serii: Ekonomichni nauky*, vol 2. no 3(69). pp. 190-197.
6. Ofitsiyniy sait systemy MASTER [MASTER official site]. Available at: <https://masterbuh.com>. (accessed 22 September 2019).
7. Ofitsiyniy sait systemy «Nova bukhhalteriia» [The official site of the system «New accounting»]. Available at: <http://www.straf.kiev.ua> (accessed 24 September 2019).

8. Ofitsiyni sait systemy upravlinnia pidpriemstvom «Debet Plus» [The official site of the management system of the enterprise «Debet Plus»]. Available at: <http://www.debet.kiev.ua> (accessed 24 September 2019).

9. Ovcharyk R. Yu. (2017) Audyt na bazi kompiuternykh proqram: produktyvnist, rentabelnist ta tendentsii rozvytku [Computer-based audit: Performance, profitability, and development trends]. *Mizhnarodnyi naukovyi zhurnal «Internauka». Seriya : Ekonomichni nauky.* no 1. pp. 68-72.

КОМПЬЮТЕРИЗАЦИЯ УЧЕТА И АУДИТА НЕМАТЕРИАЛЬНЫХ АКТИВОВ С ИСПОЛЬЗОВАНИЕМ ИТ-ТЕХНОЛОГИЙ

В статье рассмотрен автоматизированный учет как последовательный процесс получения, обобщения и хранения учетной информации. Проанализирован рынок программных продуктов и выделены наиболее популярные среди них. Рассмотрена автоматизация учета и аудита нематериальных активов с использованием системы «1С: Предприятие». Обоснованы преимущества применения компьютерной техники при проведении учета и аудита нематериальных активов. Совершенствование аудиторской работы в соответствии с требованиями рынка определенным образом зависит от компьютеризации учетных и аналитических систем, автоматизированной выдачи документов и их сохранности. Выделены наиболее популярные программные продукты для проведения аудита нематериальных активов. Описан учетный механизм в автоматизированной среде по формированию информационной базы о наличии нематериальных активов.

Ключевые слова: *учет, аудит, нематериальные активы, автоматизированный учет, электронные справочники, документ.*

COMPUTERIZATION OF ACCOUNTING AND AUDIT OF INTANGIBLE ASSETS USING IT-TECHNOLOGIES

The article considers automated accounting as a sequential process of obtaining, generalizing and storing accounting information. The development and selection of the optimal management solution are possible under availability of high quality information content of the management process, and accounting holds a leading position in its formation. One of the benefits of using an automated form of accounting is to customize a software product to meet the needs and demands of a particular business. Thus, in the course of the activity, both the access of a particular user to the program and the scope of its functionality are established. Improving audit performance to meet market requirements depends, in part, on the computerization of accounting and analytical systems, the automatic issuance of documents and their storage. The most popular software for auditing intangible assets are highlighted. The accounting mechanism in the automated environment for the formation of information base on the presence of intangible assets is outlined. Accounting computerization significantly changes the organization of the accounting process through the use of electronic sources of primary information, creation of electronic primary documents and automatic preparation of primary documents. The software market is analyzed and its most popular products are highlighted. Today, the domestic software market offers dozens of software packages for computerized accounting. Computer programs greatly simplify accounting and reporting. However, some applications are very expensive and difficult to use, requiring additional service costs for highly skilled programmers. An urgent issue is what program offered on the market is considered the most powerful, versatile and capable of providing the entire enterprise accounting process. Today, the domestic market offers software for small, medium and large businesses. The automation of accounting and audit of intangible assets using the system “1С: Enterprise” is considered. The advantages of using computer technology in accounting and auditing of intangible assets are substantiated.

Key words: *accounting, auditing, intangible assets, automated accounting, electronic directories, document.i*

Науковий журнал

ВЧЕНІ ЗАПИСКИ
ТАВРІЙСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
ІМЕНІ В.І. ВЕРНАДСЬКОГО

Серія: Економіка і управління

Том 30 (69). № 5, 2019
Частина 2

Коректура • *О. Скрипченко*

Комп'ютерна верстка • *Н. Ковальчук*

Адреса редакції:

Таврійський національний університет імені В.І. Вернадського

м. Київ, вул. Івана Кудрі, 33

Телефон редакції: +38 (095) 430 01 12

Електронна пошта: editor@econ.vernadskyjournals.in.ua

Сторінка журналу: www.econ.vernadskyjournals.in.ua

Формат 60x84/8. Гарнітура Times New Roman.

Папір офсетний. Цифровий друк. Обл.-вид. арк. 18,50. Ум. друк. арк. 20,0.

Підписано до друку 15.11.19. Замов. № 1119/245. Наклад 150 прим.

Видавництво і друкарня – Видавничий дім «Гельветика»

73034, м. Херсон, вул. Паровозна, 46-а

Телефони: +38 (0552) 39 95 80, +38 (095) 934 48 28, +38 (097) 723 06 08

E-mail: mailbox@helvetica.com.ua

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи

ДК № 6424 від 04.10.2018 р.